

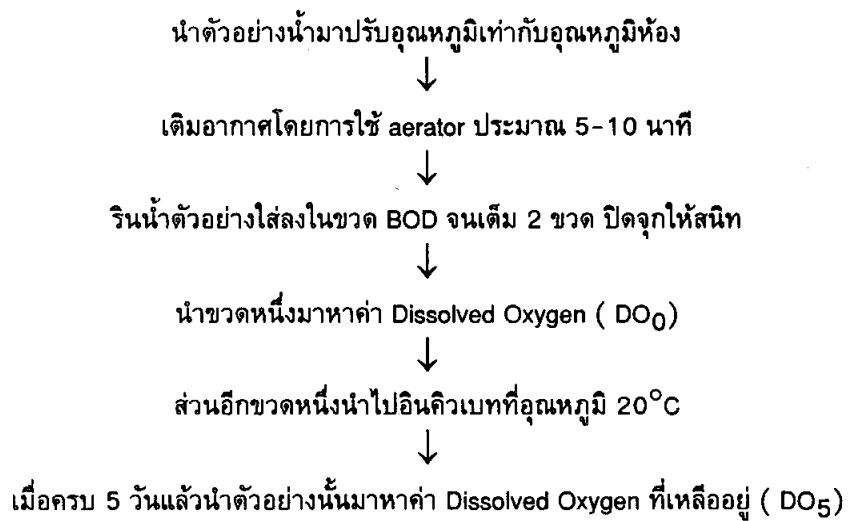

ภาคผนวก A

วิธีวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ในตัวอย่างน้ำ

1. การวิเคราะห์หาค่า **Biochemical Oxygen Demand (BOD)**

มีขั้นตอนดังนี้

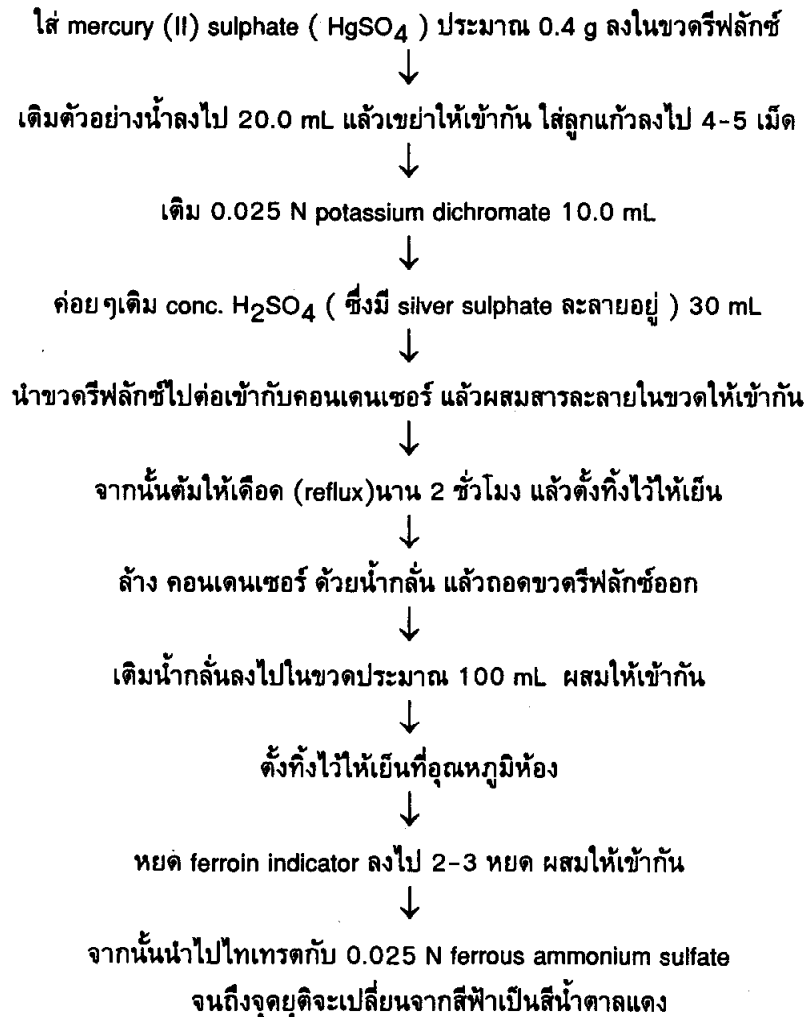
การคำนวณ

$$\text{BOD (mg/L)} = \text{DO}_0 - \text{DO}_5$$

DO₀ = mg/L ของ Dissolved Oxygen ที่ไทเทรตได้ในวันแรกDO₅ = mg/L ของ Dissolved Oxygen ที่ไทเทรตได้ในวันที่ 5

2. การวิเคราะห์หาค่า **Chemical Oxygen Demand (COD)**

มีขั้นตอนดังนี้

การคำนวณ

$$\text{COD} = (A - B) \times N \times 8000 / \text{mL ของตัวอย่าง}$$

A = mL ของ ferrous ammonium sulfate ที่ใช้ไทเทรตแบลนด์

B = mL ของ ferrous ammonium sulfate ที่ใช้ไทเทรต ตัวอย่าง

N = นอร์แมลิตี (normality) ของ ferrous ammonium sulfate

3. การวิเคราะห์หาปริมาณของแข็ง(Solid)

3.1. Total solid (Gravimetric Method)

เครื่องมือ และ อุปกรณ์

1. จานระเหย (Evaporating Dish)
2. เตาเผา (Muffle Furnace) ควบคุมอุณหภูมิได้ 550° C
3. เครื่องอังไอน้ำ (Steam Bath)
4. ตู้อบ (Oven) ควบคุมอุณหภูมิได้ 103- 105° C
5. โถบรรจุสารดูดความชื้น (Desiccator)
6. เครื่องชั่งละเอียด (Analytical balance)

วิธีวิเคราะห์

1. เมาจานระเหยที่อุณหภูมิ 550 ± 50° C นาน 1 ชั่วโมงในเตาเผา
2. ปลดปล่อยให้เย็นในโถบรรจุสารดูดความชื้น แล้วนำมาชั่งน้ำหนัก และนำไปเก็บในโถบรรจุสารดูดความชื้น จนกว่าจะนำไปใช้
3. เลือกปริมาณตัวอย่างน้ำกะให้ได้ค่าประมาณของของแข็ง 2.5 - 50 mg
(ประมาณ 50-100 mL)
4. เทตัวอย่างน้ำใส่จานระเหยแล้วนำไปตั้งบนเครื่องอังไอน้ำ ปลดปล่อยให้ระเหยจนแห้งแล้ว นำจานระเหยเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 103-105° C นาน 1 ชั่วโมง
5. ปลดปล่อยให้เย็นในโถบรรจุสารดูดความชื้น แล้วนำมาชั่งน้ำหนัก
6. นำจานระเหยเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 103-105° C ปลดปล่อยให้เย็นในโถบรรจุสารดูดความชื้น แล้วนำมาชั่งน้ำหนัก ทำจนกระทั่งได้น้ำหนักคงที่หรือน้ำหนักลดลงน้อยกว่า 4 % ของการชั่งครั้งที่แล้ว

การคำนวณ

mg /L total residue = (A - B) X 1,000 / mL of sample

A = น้ำหนักของจานระเหยและน้ำตัวอย่าง , mg

B = น้ำหนักของจานระเหย , mg

3.2. Nonfiltrable Residue (Suspended Solid) (Gravimetric Method)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. ตู้อบ (Oven) ควบคุมอุณหภูมิได้ $103-105^{\circ}\text{C}$
2. โถบรรจุสารดูดความชื้น (Desiccator)
3. เครื่องชั่งละเอียด (Analytical balance)
4. กระดาษกรอง Whatman GF/C
5. เครื่องกรองบุชเนอร์ (Buchner Funnel)
6. เครื่องดูดอากาศ (Suction Pump)
7. Aluminium foil

วิธีวิเคราะห์

1. อบกระดาษกรอง (วางบนด้วย aluminium foil) ให้แห้งที่อุณหภูมิ $103 \pm 2^{\circ}\text{C}$ นาน 1 ชั่วโมง แล้วทิ้งให้เย็นในโถบรรจุสารดูดความชื้น ประมาณ 30 นาที แล้วชั่งน้ำหนัก
2. วางกระดาษกรองบนกรวยบุชเนอร์ซึ่งต่อเข้ากับเครื่องดูดอากาศ
3. ใช้น้ำกลั่นฉีดกระดาษกรองให้เปียกแล้วเปิดเครื่องดูดอากาศ เพื่อให้กระดาษกรองติดกับกรวยบุชเนอร์
4. กรองตัวอย่างน้ำที่ผสมเข้ากันดีแล้วโดยใช้เครื่องดูดอากาศ แล้วล้างเครื่องกรองด้วยน้ำกลั่น $\sim 10\text{ mL}$ เปิดเครื่องทิ้งไว้ ~ 3 นาที
5. เมื่อแห้งแล้วนำกระดาษกรองวางบนด้วย aluminium foil อันเดิม แล้วนำไปอบให้แห้งที่อุณหภูมิ $103 - 105^{\circ}\text{C}$ นาน 1 ชั่วโมง แล้วทิ้งไว้ให้เย็นในโถบรรจุสารดูดความชื้น และชั่งน้ำหนักจนได้น้ำหนักคงที่
(ของแข็งที่กรองได้นี้สามารถนำไปหา volatile solid และ fixed solid ที่อุณหภูมิ 550°C)

การคำนวณ

$$\text{mg/L Suspended Solid} = (A-B) \times 100 / \text{mL of sample}$$

A = น้ำหนักของกระดาษกรองและสารแขวนลอย, mg

B = น้ำหนักของกระดาษกรอง, mg

3.3. Total Filtable Residue (Dissolved Solid)

เครื่องมือและอุปกรณ์

เครื่องมือทุกชนิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ Total Solid และ Suspended Solid

วิธีวิเคราะห์

1. เมาจานระเหยที่อุณหภูมิ $103 \pm 2^\circ \text{C}$ นาน 1 ชั่วโมงในตู้อบ
2. ปลอ่ยให้เย็นใน desiccator แล้วนำมาชั่งน้ำหนัก และนำไปเก็บในโถบรรจุสารดูความชื้นจนกว่าจะนำไปใช้
3. เลือกปริมาณตัวอย่างน้ำ (กรองสารแขวนลอยทั้งหมดออกหรือใช้น้ำจากการกรองหาปริมาณ Suspended Solid ประมาณ 50-100 mL ถ้าตัวอย่างมีปริมาณ Dissolved Solid น้อยกว่า 10 mg/L ให้น้ำตัวอย่าง 250 mL
4. นำไปตั้งบนเครื่องอังไอน้ำ ปลอ่ยให้ระเหยจนแห้งแล้ว นำจานระเหยเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ $105 \pm 2^\circ \text{C}$ นาน 1 ชั่วโมง
5. ปลอ่ยให้เย็นในโถบรรจุสารดูความชื้นแล้วนำมาชั่งน้ำหนัก

การคำนวณ

$$\text{mg/ L Dissolved Solid} = (A - B) \times 1000 / \text{mL of sample}$$

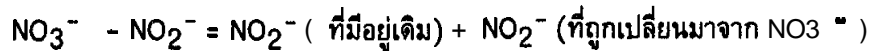
A = น้ำหนักของจานระเหย และสารละลายที่แห้ง, mg

B = น้ำหนักของจานระเหย, mg

4. การวิเคราะห์หา Nitrate-nitrite (Cadmium Reduction Method)

หลักการ

วิธีไนเตรต (NO_3^-) จะถูกเปลี่ยนไปเป็นรูปไนไตรต์ (NO_2^-) ด้วย cadmium (ซึ่ง coat ด้วย copper sulphate และบรรจุอยู่ใน reduction column) แล้วทำการหาปริมาณ ไนไตรต์โดยให้เกิดปฏิกิริยา diazotize กับ sulfanilic acid และ coupling กับ N-(1-naphthyl) ethylene diamine dihydrochloride ได้เป็น azo dye วิธีนี้สามารถหาปริมาณ Nitrate-nitrite ได้ตั้งแต่ 0.01 - 1.0 mg/L ได้ในน้ำบริโภคน้ำผิวดิน และน้ำกร่อย ซึ่ง Nitrate-nitrite ที่ได้นั้นเป็นผลรวมของ Nitrate ที่ถูกทำให้เปลี่ยนรูปเป็น nitrite และ nitrite ที่มีอยู่เดิม

สิ่งรวมกวน

1. ความขุ่น จะทำให้อัตราการไหลผ่านคอลัมน์ช้าลง ดังนั้นควรกรองตัวอย่างก่อน แต่ถ้าตัวอย่างขุ่นมาก ให้เติม zinc sulphate (ZnSO_4) ก่อนกรอง
2. โลหะหนัก เช่น copper (Cu), iron (Fe) ถ้ามีปริมาณสูง จะทำให้ผลการวิเคราะห์ต่ำกว่าความเป็นจริง (ใช้ EDTA ขจัดออก)
3. oil and grease จะไปเคลือบผิวของ cadmium ทำให้การรีดิวส์ลดลง ขจัดโดยการสกัดด้วยตัวทำละลายอินทรีย์

การเก็บรักษาตัวอย่าง

ควรจะทำการวิเคราะห์ในทันที หรือ กรองตัวอย่างผ่าน cellulose nitrate membrane filter 0.45 pm แล้วนำเก็บไว้ที่ 4°C แล้วทำการวิเคราะห์ภายใน 24 ชั่วโมง

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. Reduction column
2. Spectrophotometer
3. Glass fiber filter or 0.45 pm membrane filter (cellulose nitrate)
4. Suction pump
5. pH meter

วีเอเจนต์

1. น้ำกลั่น
2. Granular cadmium (40-60 mesh)
3. Hydrochloric acid 6N : เจือจาง conc. HCl 50 mL ให้เป็น 100 mL ด้วยน้ำกลั่น
4. Copper sulphate solution 2% : ละลาย 20g $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ ด้วยน้ำกลั่น 500 mL แล้วเจือจางจนได้ 1,000 mL
5. EDTA solution 4% : ละลาย disodium ethylenediamine tetraacetic acid 40 g ด้วยน้ำกลั่น 1 ลิตร
6. Nitric acid (1 +40)
7. Column activated solution : ผสม 4% EDTA 75 mL และ stock nitrate solution 160 mL เข้าด้วยกันแล้วเจือจางเป็น 4 ลิตร
8. ammonium chloride - EDTA solution : ละลาย ammonium chloride 13 g และ disodium ethylene diamine tetraacetate 1.7 g ด้วยน้ำกลั่น 900 mL ปรับ pH ให้ได้ 8.5 ด้วย conc. NH_4OH
9. Dilute ammonium chloride- EDTA solution : เจือจาง ammonium chloride-EDTA solution(8) 300 mL ด้วยน้ำกลั่นจนครบ 500 mL
10. Sulfanilamide solution : ละลาย sulfanilamide 10 g ด้วยสารละลายผสมระหว่าง conc. HCl 100 mL และน้ำกลั่น 100 mL แล้วปรับปริมาตรให้เป็น 1 ลิตร
11. N-(1 -naphthyl)-ethylene diamine dihydrochloride solution :
ละลาย N-(1 -naphthyl)-ethylene diamine dihydrochloride 0.1 g ด้วย น้ำกลั่น 100 mL
12. Stock nitrate solution : ละลาย anhydrous potassium nitrate (KNO_3) 0.7218 g (หนักในตู้อบ 105-110°C นาน 4 ชั่วโมง) ด้วยน้ำกลั่นแล้วเจือจางจนได้ 1 ลิตร (เก็บในตู้เย็นได้นาน 6 เดือน) (1.0 mL = 0.10 mg $\text{NO}_3\text{-N}$)
13. Stock nitrite solution : ละลาย KNO_2 0.6072 g หรือ NaNO_2 0.4926 g ด้วยน้ำกลั่น 500 mL แล้วเจือจางจนได้ 1,000 mL (1.0 mL = 0.10 mg $\text{NO}_2\text{-N}$)
14. Copper-cadmium : ล้าง cadmium granular 30 g ด้วย 6N HCl 50 mL และ HNO_3 (1+40) 50 mL แล้ว rinse ด้วยน้ำกลั่น 500 mL แล้วล้างด้วย 6N HCl อีก 50 mL (cadmium จะเปลี่ยนเป็นสีเงิน) แล้ว coat cadmium ด้วย 2% copper sulphate จนกระทั่งเมื่อเติม copper sulphate ลงไปแล้วสีของสารละลายไม่ชัด จากนั้นล้างด้วยน้ำกลั่นจนกระทั่งไม่มีตะกอนของ copper ออกมาอีก (cadmium จะเป็นสีดำ) จากนั้นบรรจุลงในคอลัมน์ แล้ว activated คอลัมน์ ด้วย column activated solution 4 ลิตร โดยทำการปรับอัตราการไหลผ่าน column 7- 10 mL via นาฬิกา

การเตรียมตัวอย่าง

กรองตัวอย่างน้ำประมาณ 100 mL ด้วยกระดาษกรอง cellulose nitrate 0.45 μ m แบ่งตัวอย่างเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกนำไปทำการวิเคราะห์หา nitrite อีกส่วนหนึ่งนำไปหาปริมาณ nitrate-nitrite

5. การวิเคราะห์หา Total Phosphorus โดยวิธี Colorimetric, Ascorbic acid

หลักการ

ฟอสฟอรัสในตัวอย่างน้ำจะถูกเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของออร์โธฟอสเฟต (Orthophosphate) ที่ละลายน้ำได้โดย Persulphate Oxidation Technique หลังจากนั้นออร์โธฟอสฟอรัส (Orthophosphorus) จะทำปฏิกิริยากับ ammonium molybdate และ antimony potassium tartrate ในสภาวะกรด ได้ antimony-phospho-molybdate complex และจะเกิดสีน้ำเงิน เมื่อถูก reduce ด้วย ascorbic acid

วิธีนี้สามารถใช้วิเคราะห์หาปริมาณฟอสฟอรัสได้ในน้ำดื่ม น้ำผิวดิน น้ำกร่อย ตลอดจนน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและจากชุมชน และสามารถวิเคราะห์หาปริมาณฟอสฟอรัสได้ตั้งแต่ 0.01-0.5 mg/L

การเก็บรักษาตัวอย่าง

ควรเก็บตัวอย่างด้วยขวดแก้ว pyrex หรือขวดพลาสติกชนิด nalgene (ซึ่งล้างด้วย HNO_3 1:1) แล้วเติม conc. H_2SO_4 2 mL ต่อตัวอย่าง 1 ลิตร แล้วแช่เย็นที่ 4°C

สิ่งรบกวน

เหล็ก (Fe) ถ้ามีความเข้มข้นสูงจะทำให้เกิดการตกตะกอนและทำให้เกิดการสูญเสียของฟอสฟอรัส สารหนู (arsenic) มากกว่า 0.1 mg/L จะทำปฏิกิริยากับ molybdate ได้สารสีน้ำเงิน เช่นเดียวกับ ฟอสฟอรัส hexavalent chromium มากกว่า 1.0 mg/L nitrite มากกว่า 10.0 mg/L

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. hot plate
2. spectrophotometer
3. เครื่องแก้วล้างด้วยกรด : ครั้งแรกล้างด้วยผงซักฟอก น้ำประปา น้ำกลั่นแล้วล้างด้วย HNO_3 1:1 ตามด้วยน้ำประปา และน้ำกลั่น
4. pH meter

สารเคมี

1. 5N H_2SO_4 : เจือจาง conc. H_2SO_4 70 mL ด้วยน้ำกลั่นให้เป็น 500 mL
2. 1 N H_2SO_4 : เจือจาง conc. H_2SO_4 310 mL ด้วยน้ำกลั่นให้เป็น 1 ลิตร
3. Stock phosphorus solution : ละลาย 0.2197 g K_2HPO_4 (potassium hydrogen phosphate) อบในเตาอบที่อุณหภูมิ 105°C ประมาณ 3 ชั่วโมง ด้วยน้ำกลั่น แล้วปรับปริมาตรเป็น 1 ลิตร (สารละลายนี้ 1 mL = 0.05 mg P)
4. Standard Phosphorus solution : เจือจาง stock phosphorus solution (ข้อ 3) 10.0 mL ให้เป็น 1 ลิตรด้วยน้ำกลั่น (สารละลายนี้ 1 mL = 0.5 μg P)

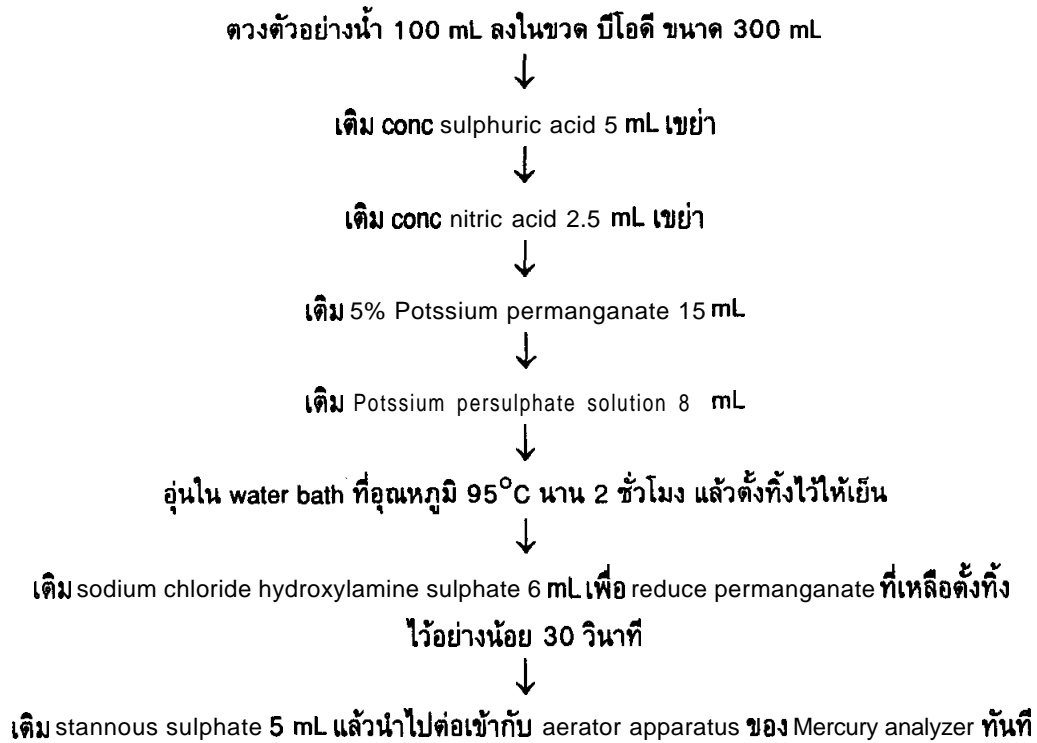
5. 1 N Sodium hydroxide : ละลาย NaOH (sodium hydroxide) 40 g ด้วยน้ำกลั่น 600 mL แล้วปล่อยให้เย็น จากนั้นปรับปริมาตรให้เป็น 1 ลิตรด้วยน้ำกลั่น
6. Ammonium persulphate $(\text{NH}_4)_2\text{S}_2\text{O}_8$
7. Sodium bisulphite : ละลาย NaHSO_3 (sodium bisulphite) 5.2 g ด้วย 1.0 N H_2SO_4 100 mL
8. Antimony potassium tartrate : ละลาย $\text{K}(\text{SbO})\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ (Antimony potassium tartrate) 1.3715 g ด้วยน้ำกลั่น แล้วปรับปริมาตรให้เป็น 500 mL (เก็บไว้ในขวดสีชา แช่เย็นที่ 4°C)
9. Ammonium Molybdate solution : ละลาย $(\text{NH}_4)_6\text{Mo}_7\text{O}_{24} \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ (ammonium molybdate) 20 g ด้วยน้ำกลั่น แล้วปรับปริมาตรให้เป็น 500 mL (เก็บไว้ในขวดพลาสติก แช่เย็นที่ 4°C)
10. 0.1 N Ascorbic acid : ละลาย ascorbic acid 1.76 g ในน้ำกลั่น 100 mL (ascorbic acid ควรจะเตรียมในวันที่ต้องการวิเคราะห์ แต่ถ้าแช่เย็น 4°C สามารถเก็บได้ไม่เกิน 1 อาทิตย์)
11. Combine reagent : เป็นสารละลายผสมระหว่าง 5N H_2SO_4 (ข้อ 1) 50 mL antimony potassium tartrate solution (ข้อ 8) 5 mL ammonium molybdate solution (ข้อ 9) 15 mL และ 0.1 N ascorbic acid (ข้อ 10) 30 mL โดยที่สารทั้งหมดต้องผสมที่อุณหภูมิห้อง

การคำนวณ

หาปริมาณของฟอสฟอรัสโดยเทียบกับกราฟมาตรฐาน เตรียมกราฟมาตรฐานฟอสเฟต โดยใช้สารละลายฟอสเฟตมาตรฐานความเข้มข้นต่างๆกันดังนี้ 0.00, 0.01, 0.03, 0.05, 0.10, 0.20, 0.30, 0.40 และ 0.50 mg/L ของ P โดยทำวิธีเดียวกับตัวอย่าง และนำค่าความเข้มข้น (P, mg/L) ของสารละลายมาตรฐานต่างๆ มาพล็อตกับค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่วัดได้

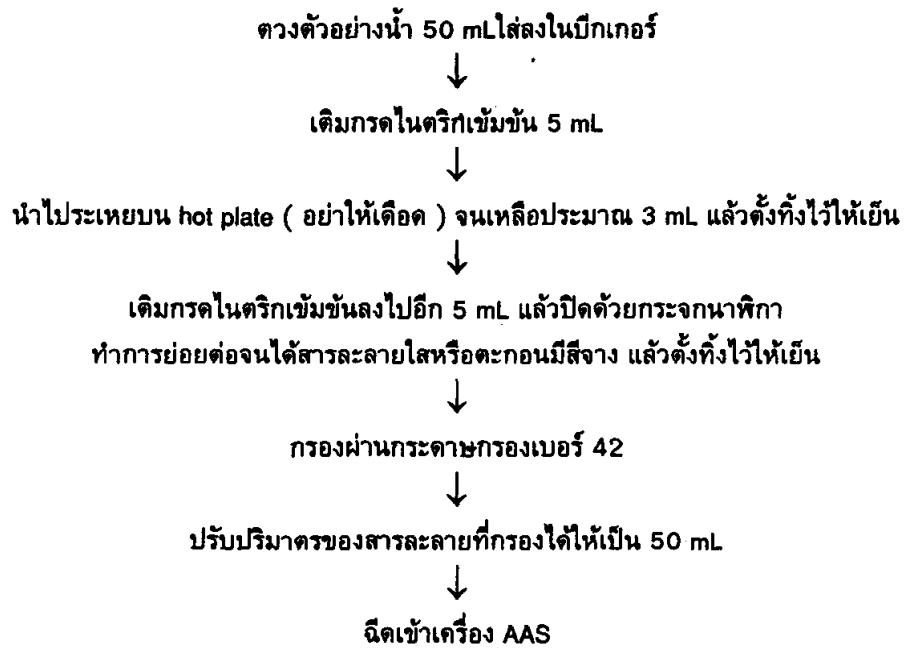
6. การวิเคราะห์หาปริมาณปรอท (Mercury, Cold Vapor Technique)

มีขั้นตอนดังนี้

7. การวิเคราะห์หาปริมาณโลหะหนักในตัวอย่างน้ำ

มีขั้นตอนดังนี้

8. วิธีการวิเคราะห์น้ำมัน และไขมัน (n-Hexane Extracts)

มีขั้นตอนดังนี้

